

<b>PRZEBIEG ZAJĘĆ</b>	
<b>ETAP 1: AKTYWACJA (działania w klasie i środowisku cyfrowym)</b>	
<p><b>Cel:</b> wzbudzenie zaciekawienia, aktywizacja posiadanej wiedzy, wyzwalanie emocji.</p> <p><b>Wskazówka do realizacji aktywacji:</b></p> <p>Warto pokazywać prace legitymizowane przez instytucje kultury, np. Galerię Sztuki ZACHĘTA.</p> <p>Zamiast fotografii można wykorzystać tablice multimedialną lub rzutnik – prezentacja wieloformatowa jest lepsza dla percepcji, dostrzegania detali oraz dla pierwszego wrażenia – spotkania z dziełem sztuki.</p> <p>Prowadząca/prowadzący zajęcia może zaprezentować najświetniejsze realizacje motywu <i>piety</i> w sztukach plastycznych.</p> <p>Ważne, aby uczniowie zauważyli uniwersalny sens tego przedstawienia. Istotne dla tego procesu jest zrozumienie etymologii słowa, oraz poszerzenie znaczenia semantycznego poprzez reinterpretacje: od kontekstu biblijnego do uniwersalnej metafory cierpienia, według której Matka Boska trzymająca ciało martwego syna, staje się wizualizacją (toposem) wszystkich cierpiących matek (osób) cierpiących po utracie ukochanego dziecka (osoby).</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przedstawienie uczniom i uczennicom pojęcia „krajobrazu kulturowego”.</li> <li>2. Wyjaśnienie, na czym polega deszyfrowanie „krajobrazu kulturowego” podkreślenie rangi „uważnego patrzenia”, uruchamiania skojarzeń i poszukiwania nowych informacji pogłębiających konteksty i poszerzających wiedzę.</li> <li>3. Omówienie strategii kształcenia wyprzedzającego. (wyjaśnienie jak będziemy pracować, w jaki sposób i w jakim celu).</li> <li>4. <u>Zaciekawienie i wprowadzenie do tematu modułu:</u> Nauczyciel/nauczycielka prezentuje (nie ujawniając informacji o autorach i tytule) uczniom i uczennicom fotografię przedstawiającą pracę Alaina Guerra &amp; Neraldo de la Paza, <i>Pieta</i>, 2006 (<b>Załącznik 1.A.-1. B.</b>).</li> <li>5. To wizualne spotkanie ze współczesną realizacją motywu <i>piety</i> ma uruchomić proces skojarzeń i doprowadzić do przetworzenia wiedzy wyniesionej z lekcji języka polskiego, religii i historii.</li> <li>6. Nauczycielka/nauczyciel zadaje uczniom i uczennicom pytania, które mają usprawnić proces interpretacji współczesnego dzieła sztuki:             <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ <i>Co widzicie na tym zdjęciu? Opiszcie przedstawioną pracę.</i></li> <li>✓ <i>Jakie emocje wywołuje ta praca? Czy coś Was w niej porusza, dziwi?</i></li> <li>✓ <i>Z kim/czym kojarzą się Wam przedstawione postacie?</i></li> <li>✓ <i>Jaki tytuł nadalibyście tej pracy?</i></li> </ul> </li> <li>7. Nauczyciel/nauczycielka prezentuje metryczkę dzieła i prosi o wyjaśnienie znaczenia słowa <i>pieta</i> (<b>Załącznik 2.</b>).</li> <li>8. Nauczycielka/nauczyciel odczytuje wiersz Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, <i>Elegia o chłopcu polskim</i> (<b>Załącznik 3.</b>) i prosi o odpowiedzi na pytania:             <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ <i>Kim jest osoba mówiąca w wierszu?/Kim jest podmiot liryczny?/</i></li> <li>✓ <i>Jaka sytuacja jest przywołana w wierszu; opiszcie własnymi słowami wydarzenie? Określcie czas tego wydarzenia.</i></li> <li>✓ <i>Czy Waszym zdaniem, omawiana wcześniej „Pieta” Alaina Guerra &amp; Neraldo de la Paz, mogłaby być ilustracją elegii K.K. Baczyńskiego? Uzasadnijcie swoją odpowiedź.</i></li> <li>✓ <i>Co łączy słowa pieta i elegia?</i></li> </ul> </li> </ol>
<p><b>Cel modułu:</b></p> <p><b>Wskazówka do realizacji</b></p> <p>Istotą modułu jest poznanie/utrwalenie motywu <i>piety</i> w sztukach plastycznych, poprzez poznanie, opisanie i opracowanie multimedialne</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Poznanie lub utrwalenie motywu <i>piety</i> i poznanie jego artystycznych realizacji w poznańskich zasobach dzieł sztuki (muzea, cmentarze, kościoły).</li> <li>2. Poszerzenie umiejętności analizy i interpretacji dzieła sztuki oraz kompetencji krytycznego porównywania różnych artystycznych realizacji tego samego motywu (rzeźba – obraz - poezja; sztuka dawna – sztuka</li> </ol>

<p>przykładów jego realizacji w zasobach poznańskiego krajobrazu kulturowego.</p>	<p>współczesna).</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>3. Poznanie przykładów architektury sakralnej i instytucji kultury zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego.</li> <li>4. Usprawnienie procesu wyszukiwania, selekcjonowania i opracowania materiałów źródłowych.</li> </ol>
<p>Sprawdzenie wiedzy bazowej uczniów.</p> <p>Co już wiem?</p>	<p>Wprowadzenie do tematu w oparciu o dostępne materiały źródłowe, opracowania analogowe jak i cyfrowe oraz przygotowane materiały (załączniki).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ <i>Co oznaczają określenia: pieta (łac. ), doloryzm ( łac. dolor – ból, cierpienie), pieta ojcowska ( łac. pietas domini), pieta z Chrystusem jako dzieckiem ( łac. pieta corpusculum)? (Załącznik 2.).</i></li> <li>✓ <i>Jakie są najstynniejsze realizacje tego tematu w sztuce na przestrzeni epok?</i></li> <li>✓ <i>W jaki sposób motyw piety łączy się z kulturą chrześcijańską.</i></li> <li>✓ <i>Jak zapisywać słowo „pieta” zgodnie z normą poprawnościową (Załącznik 4.).</i></li> <li>✓ <i>Jak opisać dzieło sztuki? (Załącznik 5. i Załącznik 8.).</i></li> <li>✓ <i>Czemu służy muzeum i na czym polega ochrona zabytków.</i></li> </ul>
<p><b>ETAP 2: PRZETWARZANIE</b> (środowisko cyfrowe)</p>	
<p><i>Cel: analiza, synteza, przetwarzanie informacji i nadawanie im nowej formy.</i></p> <p><b>Wskazówki do realizacji:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- należy upowszechnić sięganie do legalnych źródeł <b>Załącznik 7.</b></li> <li>- warto przypomnieć uczniom zasady opisu rzeźby – <b>Załącznik 8.</b></li> </ul>	<p><i>Waszym zadaniem będzie odnalezienie i opisanie, według podanych wskazówek, przykładów realizacji motywu piety w krajobrazie kulturowym Poznania. Poczujcie się jak badacze skarbów: stwórzcie dokumentację, opiszcie wskazane obiekty, przygotujcie analizę porównawczą dzieła sztuki dawnej i współczesnej.</i></p> <p><i>Podzielcie się na grupy i wylosujcie zadania.</i></p> <p><b>Tematy do realizacji:</b></p> <p>Wykonanie zadania będzie wymagało od was zorganizowania wycieczki oraz wypełnienia „Karty opisu zabytku”( <b>Załącznik 6.</b>).</p> <p>W swoich opracowaniach możecie wykorzystać materiały analogowe i cyfrowe. Pamiętajcie, aby korzystać z legalnych źródeł i unikać kryptocytatów – zasady w (<b>Załączniku 7.</b>).</p> <p><b>WAŻNE!</b> Przygotowując dokumentację fotograficzną zabytków podczas robienia zdjęć nie używajcie w pomieszczeniach flesza/lampy błyskowej. Za każdym razem upewnijcie się, że możliwe jest robienie zdjęć i/lub nagranie video.</p> <p><b>ZADANIA DLA GRUP</b></p> <p><b>I. Średniowieczne wzorce.</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zorganizujcie wycieczkę do poznańskiego Muzeum Archidiecezjalnego. Poznajcie historię tego budynku – wykorzystajcie „Kartę opisu zabytku” (<b>Załącznik 6.</b>).</li> </ol>

#### **Uwagi do realizacji:**

Jeśli wycieczka nie jest możliwa alternatywnie należy wskazać zdigitalizowany zapis zbiorów Muzeum, np.: [Muzeum Archidiecezjalne w Poznaniu](#) [dostęp:19.02.2023].

Można przygotować i zachęcić uczniów do zbierania informacji za pomocą wywiadu, podając im kilka najważniejszych wskazówek (**Załącznik 9.**).

Materiał video zawsze jest interesującym uzupełnieniem formy pisanej. Uatrakcyjnią prezentację, oraz poszerza spektrum percepcji. Rozmowa z ekspertem to szansa na pozyskanie w krótkim czasie maksimum cennych i nierzadko wyjątkowych, oryginalnych, anegdotycznych, trudno dostępnych informacji.

#### **Uwagi do realizacji:**

W MNP uczennice i uczniowie mogą poznać różne dzieła podejmujące temat *piety*, np.:

- ✓ *Pieta*, 4 ćw. XV w., warsztat dolnośląski,
- ✓ Stanisław Korzeniewski, *Pietà*, ok. 1914,
- ✓ Władysław Skotarek, *Pietà*, 1920

Nauczyciel/nauczycielka może wskazać konkretne przykłady lub pozostawić uczniom wybór. Może także, jeżeli wizyta w MNP nie jest możliwa, podać młodzieży adresy internetowe do powyższych prac, wykorzystując zdigitalizowany opis obiektów. Informacje i źródła wybranych obiektów w **Załączniku 11.**

Informacje na temat twórczości poznańskiej artystki Izabelli Gustowskiej – **Załącznik 12.A.**

2. Oglądając ekspozycję rzeźby średniowiecznej znajdziecie, skatalogujcie i opiszcie trzy wybrane przez was rzeźbiarskie przedstawienia *piety* (możecie wykorzystać schemat opisu rzeźby – **Załącznik 8.A.**).

3. Poproście o rozmowę (wywiad/wywiad video), np. kustosza muzeum; zadajcie mu pytania na temat opisywanych rzeźb, wynotujcie ciekawostki i najważniejsze informacje. Wywiad możecie także zapisać, pamiętając o prawach autorskich. WAŻNE! Musicie od rozmówcy uzyskać zgodę na nagranie i publikację oraz umożliwić autoryzację. Zasady udanego wywiadu (**Załącznik 9.**).

4. Sięgając do zdigitalizowanych zasobów polskich i zagranicznych muzeów, przygotujcie e-portfolio o różnych realizacjach tego motywu w sztuce średniowiecznej.

#### **II. Renesansowy ideał w poznańskim kościele.**

1. Zorganizujcie wycieczkę do Kościoła pod wezwaniem Matki Boskiej Bolesnej w Poznaniu. Przygotujcie dokumentację fotograficzną i/lub filmową, którą wykorzystacie przy opisie budynku i jego wnętrza; opiszcie świątynię według „Kartę opisu zabytku” (**Załącznik 6.**).

2. Szczególną uwagę skupcie na ołtarzu głównym, opiszcie rzeźbę ołtarzową –*pietę*; uwzględnijcie zasady opisu rzeźby (**Załącznik 8.-8.A.**). Porównajcie poznańską *pietę* z rzeźbą Michała Anioła, wskażcie podobieństwa i różnice (**Załącznik 10.**).

3. Poproście o rozmowę (wywiad/wywiad video), np. proboszcza parafii; zadajcie mu pytania na temat opisywanych rzeźb, wynotujcie ciekawostki i najważniejsze informacje. Wywiad możecie także zapisać, pamiętając o prawach autorskich. WAŻNE! Musicie od rozmówcy uzyskać zgodę na nagranie i publikację oraz umożliwić autoryzację. Zasady udanego wywiadu (**Załącznik 9.**).

4. Wykorzystując pozyskaną wiedzę, przygotujcie w dowolnej formie prezentację dla koleżanek i kolegów pt. „Jak poznańska rzeźba uratowała arcydzieło z Watykanu”.

#### **III. Pieta dawniej i dziś, czyli od tradycji chrześcijańskiej do przesłania uniwersalnego.**

1. Zorganizujcie wycieczkę do Muzeum Narodowego w Poznaniu. Poznajcie historię tego budynku, wykorzystajcie „Kartę opisu zabytku” (**Załącznik 6.**).

2. Oglądając ekspozycje muzealną zwróćcie uwagę na prace podejmujące temat *piety*. Wybierzcie trzy obiekty i opiszcie je wykorzystując „Kartę opisu rzeźby” (**Załącznik 8.**) i „Kartę opisu obrazu” (**Załącznik 5.**)

3.

4. W Galerii sztuki współczesnej MNP odnajdziecie pracę Izabelli Gustowskiej, *Ofiara I* (1989). Zastanówcie się, w jaki sposób artystka nawiązuje do motywu *piety*. Porównajcie tę pracę z inną realizacją motywu *piety* (możecie wykorzystać **Załączniki 12.**).

5. Poproście o rozmowę (wywiad/wywiad video) pracownika muzeum, np. kuratora lub edukatora; zadajcie mu pytania

	<p>na temat opisywanych prac, wynotujcie ciekawostki i najważniejsze informacje. Wywiad możecie także zapisać, pamiętając o prawach autorskich. WAŻNE! Musicie od rozmówcy uzyskać zgodę na nagranie i publikację oraz umożliwić autoryzację. Zasady udanego wywiadu (<b>Załącznik 9.</b>).</p> <p>6. Wykorzystując pozyskaną wiedzę, przygotujcie w dowolnej formie prezentacje dla koleżanek i kolegów pt. „Pieta dawniej i dziś, czyli od tradycji chrześcijańskiej do przesłania uniwersalnego”.</p>
<p><i>Uczniowie i uczennice mogą utrwaląc zebrane informacje w różnorodnej formie.</i></p> <p>Warto zachęcić młodzież do wykorzystania źródeł dostępnych w bibliografii (<b>Załącznik 15.</b>)</p>	<p>Uczniowie i uczennice gromadzą materiały pracując indywidualnie i w grupach: zabierają i poddają selekcji najważniejsze dla realizacji zadania opracowania, zarówno cyfrowe jak i analogowe. Prowadzący/prowadząca zajęcia przedstawia sposoby pozyskiwania legalnych i wartościowych merytorycznie materiałów informacyjnych. Podaje wskazówki do ich przetwarzania, pomaga weryfikować źródła, monitorując jakość przygotowanych opracowań, uwrażliwiając młodzież na zachowanie poprawności językowej, interpunkcyjnej i ortograficznej.</p>
<p><b>ETAP 3: SYSTEMATYZACJA</b> (zajęcia w klasie)</p>	
<p><i>Cel: uporządkowanie wiedzy (strukturyzacja, powiązania)</i> <i>Warto zwrócić uwagę uczniów i uczennic na istotne i nowe informacje, które poznali.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li><b>1. Rekapitulacja:</b> podsumowanie w formie rozmowy sterowanej, przedstawienie różnorodnych sposobów realizacji motywu <i>piety</i>; przywołanie i omówienie miejsc eksponowania dzieł (muzea, kościoły); rozpoznanie kontekstów historycznych i artystycznych, wyeksponowanie uniwersalizmu współczesnych realizacji.</li> <li><b>2. Prezentacja zadań przez grupy:</b> Uczniowie i uczennice prezentują przygotowany materiał w klasie oraz publikują go w dedykowanym środowisku cyfrowym.</li> <li><b>3. Uzupełnienie nauczyciela/nauczycielki:</b> <ol style="list-style-type: none"> <li><b>I.</b> Współczesna interpretacja motywu w wierszu Wisławy Szymborskiej pt. <i>Pieta</i> (<b>Załącznik 13.</b>).</li> </ol> <p><u>Sugerowane pytania do wiersza:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ <i>O czym/o kim jest ten wiersz?</i></li> <li>✓ <i>Kim jest osoba mówiąca/ podmiot liryczny;/ opisz sytuację, w jakiej się znajduje?</i></li> <li>✓ <i>Dlaczego poetka zatytułowała wiersz „Pieta”?</i></li> <li>✓ <i>W jaki sposób noblistka nawiązuje do motywu piety?</i></li> <li>✓ <i>Jaki efekt uzyskuje poprzez taki tytuł?</i></li> <li>✓ <i>Zaproponujcie własny tytuł</i></li> <li>✓ <i>Zaproponujcie dzieło sztuki plastycznej, które mogłoby być zestawione z tym wierszem.</i></li> </ul> <ol style="list-style-type: none"> <li><b>II.</b> Przedstawienie młodzieży zamysłu odbudowy Pomnika Powstańców Wielkopolskich na Cmentarzu Górczyńskim w Poznaniu, tzw. „Poznańskiej Piety” (<b>Załącznik 14.</b>)</li> </ol> </li> </ol>

	I zaproszenie do rozmowy na temat odtwarzania nieistniejących już pomników oraz do koncepcji wykorzystania motywu <i>piety</i> w kontekście upamiętnienia Powstańców Wielkopolskich.
<b>ETAP 4: EWALUACJA (zajęcia)</b>	
<p><b>Uwagi do realizacji:</b></p> <p>Autorefleksja ma spowodować, że młodzież nie będzie bezmyślnie akceptować poprawek wskazanych przez nauczyciela/nauczycielkę lub rówieśnika, ale weźmie indywidualnie odpowiedzialność za swoją pracę.</p>	<p><b>1. Autorefleksja nad własną pracą za pomocą pytań:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>✓ <i>Dlaczego zdecydowałaś/zdecydowałeś się, pracować w taki sposób?</i></li><li>✓ <i>Co zmieniłbyś /zmieniłabyś w planowaniu i etapach pracy nad projektem?</i></li><li>✓ <i>W jakim obszarze praca nad zadaniami zmieliła Twoje myślenie o motywie piety?</i></li></ul> <p><b>2. Informacja zwrotna nauczyciela</b></p> <p>Nauczyciel omawia mocne i słabe strony realizowanych zadań. Wskazuje obszary, w których uczniowie powinni pracować nad dalszym rozwojem swoich kompetencji. Podkreśla duże znaczenie systematyczności, i gotowości na zmiany postaw i przyzwyczajzeń w pracy badawczej i redakcyjnej.</p>